

REDACȚIA

Arad, Deak Ferencz-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an . . . 20 cor.
pe 1/2 an . . . 10 .
pe 1/4 an . . . 5 .
pe 1 lună . . . 2 .

N-rii de Duminică pe an 4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an 40 francoi.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deak Ferencz-utca nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b., de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

Crisă înlăturată.

Ziarele maghiare Vineri îl prezentaseră deja pe baronul Fejérváry. Se înțelege, cele opoziționale. Sâmbăta „Alkotmány” aducea însă știrea senzațională, ca retragerea ministrului de honvezi e probabil să aducă după sine zguduirea întregului guvern. Presa liberală dementa însă din răspuse, și abea când era să plece, recunoștea ca Fejérváry și-a exprimat dorința „să se retragă”.

Sâmbăta schimbare mare: Fejérváry rămâne!

Ceea-ce n'a putut s'ajungă Széll și ce nu li-a reușit nici lui Perczel nici lui Gromon, amici devotați ai baronului, să l'inducească adică pe Fejérváry să rămână, i a succes Majestății Sale.

„Regret foarte mult dacă până și cel mai credincios om al meu mă lasă, chiar în aceste vremuri de crisa”, — ar fi zis M. Sa foarte emoționat când Fejérváry i-a anunțat demisia.

Monarhal a mai spus că ce greu i-ar veni ca acum, la bătrânețe, să se obișnuiască cu om nou la un departament unde sunt de rezolvat atâtea chestii gingașe.

Cu un cuvânt M. Sa a arătat atâtea încredere, încât baronului Fejérváry nu i-a rămas decât să declare că rămâne. Mai ales că pentru a se învedera și mai mult înalta grație, M. Sa îi va adresa un autograf

Ca opoziția să nu exploateze apoi crisa înlăturată astfel ca izvoară de curente deosebite între membrii guvernului, baronul după ce a vizitat pe Széll, s'a dus îndată la Horánszky.

El de notorietate publică anume, că pe vremea lui Bánffy, cu prilejul obstrucțiunii făimoase, în urma unei altercațiuni între Fejérváry și Horánszky, partidul presidiat de acest din urmă făcuse așa șgomot, că zadarnic Fejérváry a încercat de 11 ori să vorbească, apponyisti nu l'au lasat, deși ședința se prelungise până noaptea târziu. Chiar și a doua zi numai așa a putut vorbi, că prin intervenirea lui Szilágyi, ministrul și-a retractat ofensele ce aruncase asupra opoziției.

D'atunci între Fejérváry și Horánszky a fost o mare dușmanie. Ear când, cu ocazia fuziunii, se vorbea că Horánszky are să intre în cabinet, ministrul de honvezi a declarat că el n'are să stea la o masă cu fostul șef al partidului național. Ca soldat care nu se joacă cu vorba, acum că Széll a luat în cabinet pe Horánszky, el nici nu s'a mai dus la consiliu de miniștri, nici la Dietă, ci și a dat demisia.

Că totuși în cele din urmă și-a retras-o, presa unanim explică în defavorul curentului nou, introdus în cabinet prin Horánszky. M. Sa a arătat atâtea grație și încredere față de bătrânul său general — Fejérváry și-a serbat deja jubileul de 50 ani al serviciului său militar — încât poziția lui Fejérváry desigur s'a întărit așa fel, că și Széll și Horánszky vor trebui tare să țină socoteala de Fe-

jérváry, reprezentantul „ortodoxilor” cum se zice.

S'a întărit astfel și poziția Tisza-istilor și a aristocrației ardelenice care stă la spatele lui Tisza și a lui Fejérváry, așa că intrarea contelui Tisza István în cabinet, care era hotărâtă, dar se amânase tocmai din cauza că apponyisti puneau piedeci, acum apare ca o consecință a celor petrecute.

Demisia lui Fejérváry tocmai de aceea era atât de viu comentată: toți știau că este vorba de coaliție între două curente, cel vechiu și între curentul nou pe care Széll voia să-l potențeze prin luarea în cabinet — fără a întreba ce zice Fejérváry — pe Horánszky... Retragerea lui Fejérváry tocmai de aceea era salutată cu bucurie îndeosebi de dușmanii Tisza-istilor...

Naște acum o singură întrebare: crisa s'a înlăturat ea pentru vreme mai îndelungată? Széll ști-va oare să țină echilibrul, să împace și pe tisza-isti și pe apponyisti? Divergențele nu vor apare în alta formă?

Ca Fejérváry va intra glorios în Dietă, nu încapă îndoială. Pentru-că nici un ministru maghiar n'a fost întărit de Monarch în poziția sa așa de mult, ca baronul Fejérváry.

Bucuria opoziției, îndeosebi a kossuthiștilor, a fost deci prematură. Opoziția va mai ave încă destul de lucru cu acest general energic.

Ecouri Pe când „Gazeta Transilvaniei” a terminat cu al său Turn Vavilonic, căci așa a intitulat seria de articole (de astă-dată numai două!) în care a combătut pe dl Dr. I. Mihai, „Tribuna” începe ea o serie de articole: după o săptămână de matură cugetare!

în ce chip a combătut organul brașovean, cetitorii noștri își pot închipui. De astă dată era vorba de a salva — programul! — e îndrăznețul solicitator de revizuire „Gazeta” trebuia să l'dea deci gata. Amar ne-am însă lat, când am presupus că față de un bărbat ca dl Mihai suslăudat venerabilă foaie n'are să îndrăznească s'o iee pe glas înalt. Ba zău a îndrăznit. Ce nu îndrăznește dl proprietar al „Gazetei” când vorba-i de a combate între frați? Numai față de procuror este d-sa domol, după cum e tare circumspect și față de ordonanțele lui Hieronymi. Do-vadă că deși president al clubului comitatens, după cum ni-se scrie din Brașov, dl proprietar al „Gazetei” foarte de mult n'a dat față cu aderenții partidului național, cari ar dori să se vadă odată convocati.

Tribuna” nu aprobă nici ea revizuirea programului național, deci nu aplaudă la scrișoarea dlui Mihai. Discuția însă în ton urban și ori-cât lumea l'ar fi crezut des curajat pe veneratul president al confrăților sibieni, d-sa scrie:

„Convingerea dlui Dr. Mihai e greșită, căci nici așa de slabi nu suntem, ca — dacă nu acum — cel puțin în viitor, să nu putem realiza întreg programul dela 1881 și nici timpul de trei decenii — timp scurt în viața unui popor — nu poate îndreptăți pe nimeni la astfel de supoziții sinistre”.

înnoirea triplei-alianțe. Se anunță din Roma: Cercurile diplomatice cred că între Italia, Germania și Austro-Ungaria s'a făcut completă înțelegere în afacerea învoiei tractatului comercial și a triplei alianțe. Ministrul de externe Prinetti, și ambasadorul Austro-Ungar Posetti, au discutat mult, până ce în zilele aceste au terminat cu succes această

discuție. Aceste discuții vor avea urmări foarte importante. „Coriere dela Sera” crede că tripla-alianță e deja reînnoită.

MEMORANDUL

presintat de episcopatul român gr.-or. M. Sale Monarhal: Francisc Iosif I.

Majestate ces, și apostolică regească, Preamilostive Stăpâne!

Capii și reprezentanții bisericii române gr.-or. din Ungaria, cu cea mai profundă reverință subserși, îmbărbătați de bunăvoința și îngrijirea părintească a M. Voastre, manifestată totdeauna față cu poporul român de religie ortodoxă, care cu neclintită fidelitate și supuner-ține la înaltul Tron, și față de biserica aceluia, ni-am luat cutezața a ne presenta înaintea Preamilostivei fețe a M. Voastre, în interesul regulării definitive a unei chestiuni bisericești de mare importanță, până azi rămasă încă neregulată.

Anume, când M. Voastră prin Preamilostivul autograf dat în 24 Decembrie 1864 V'ați îndurat preagrațios a aproba înființarea, organizarea și dotarea de nou înființatei Mitropolii gr.-or. din Sibiu, în legătură cu desfacerea ei de către Mitropolia din Carloviț, respective, când prin Preamilostivul rescript din 28 Decembrie a aceluiaș an (Nr. 8642/I) V'ați milostivit a a regula poziția de drept public a noii Hierarchy, Preamilostivul simț de dreptate și părintească a M. Voastre s'a exprins asupra tuturor ramurilor și manifestațiunilor vieții bisericești, și când M. Voastre V'ați îndurat preagrațios a dispune, ca „pentru Ungaria și Transilvania să se înființeze o Metropolie de sinestătătoare de egal drept cu cea sârbească” — sigur că M. Voastră a fost condusă de acea Preamilostivă intențiune, că acea nouă Metropolie să fie făcută partașă proporțională la toate acele drepturi și dotațiuni, de cari s'a bucurat metropolia Carlovițului odinioară unitară, și cari ca eflux al desinestării și egalindreptății sunt indispensabile pentru-ca noua Metropolie română să-și poată îndeplini conștiințios și demn misiunea ei sfântă.

Astfel M. Voastră V'ați îndurat a dispune și aceea, ca împărțirea averilor bisericești să se estindă și asupra mănăstirilor ortodoxe aflătoare pe teritoriul hie-rarhiei vechi, și a îndruma Congresul bisericei sârbe, ca în acest obiect să caute a intra în învoială cu biserica română.

Spre înfinit regret al nostru însă aceasta nobilă intențiune a M. Voastre nici până azi nu e realizată — nu din a noastră vină, căci mănăstirile comune, cu excepția uneia, încă și acum se află toate exclusiv în administrarea și sub jurisdicțiunea bisericei sârbe!

Menținerea până acum și așa de îndelungată a acestei stări contrare cu nobila intențiune preagrațios enunțată a M. Voastre, numai acelei împrejurări e a se atribui, că tratativele de învoială, inițiate de fericitul metropolit al bisericii noastre gr.-or. române Andrei Șaguna și de delegații Congresului bisericei române, la Congresul bisericei sârbe și la deputații aceluia în Carloviț deja în 17 Martie 1865 și în răstimp resuscitate, nu au succes, — întrucât reprezentanții bisericei sârbe la toate aceste ocașii au declarat, că ei consideră mănăstirile exclusiv avere națională sârbească și în privința acelorora nu intră în tratative.

Această atitudine a bisericei sârbe stă însă în contrast atât cu esistența și dezvoltarea comună veacuri de-arândul a bisericei gr.-or. din patrie, cum și cu canoanele bisericei ortodoxe, ba și chiar cu istoria înființării și cu misiunea acestor mănăstiri, pentru-că Românii locuitori în părțile sud-estice ale patriei noastre, deosebi în fostul banat timișan, până la 1690 au urmat exclusiv religie ortodoxă gr.-or., pe carea în cea mai mare parte și-au păstrat-o până în zilele de acum.

Acest popor de religie ortodoxă, conform mărturiei istoriei, și-a avut bisericile, mănăstirile și preoții săi deja înainte de anul 1690, când masa poporului sârb sub conducerea patriarhului Arseniu Cernoviț din Ipeș, a venit în patria noastră și s'a așezat în părțile sudice, respective sud-estice ale aceleia, unde împăratul și rege Leopold I de fericită memorie li-a dat astfel de privilegii, în urmarea cărora patriarhal, respective arhiepiscopul-metropolit al lor a fost investit cu jurisdicțiune bisericească interinală asupra preoțimeii, bisericilor și mănăstirilor întregului popor de religie gr.-or., și în urmarea acestui privilegiu al său a luat în administrare bisericească și bisericile și mănăstirile gr.-or. pe cari le-a aflat ca existente deja, cum o dispusesse aceasta Preamilostivă diplomă din 20 August 1690 și Preamilostivole rescripte urmate aceleia; drept de proprietate exclusivă biserica sârbească nu a căpătat însă nici-când asupra acestora, și nici a putut căpăta, — pentru-că averea bisericească competea încă dela început bisericei ortodoxe invizibile, nelegate de naționalitate, ear' această stare nu a îndurat nici o alterare prin amintitele privilegii.

Această generală jurisdicțiune bisericească a patriarhalilor din Carloviț a susstat până la anul 1864, respective 1865, când prin Preamilostivul rescript edat în 24 Inaltul ordin dte 29 Decembrie 1864 Nr. 1864/I. citat mai sus și întregitoriu al aceluiaș rescript, adresat episcopului din Sibiu Andrei Șaguna, M. Voastră ați decretat înființarea Mitropoliei gr.-or. române separate și desinestătătoare, mai târziu înarticulată apoi în lege.

Pe baza acestui decret grațios biserica episcopască din Sibiu, completată cu eparhiile gr.-or. române separatizate, a fost ridicată la metropolie de sinestătătoare și de egal drept („coordinierte”) cu cea sârbească și totodată s'a decretat în principiu și în general împărțirea equitabilă a comunelor, resp. a bisericilor comune și a mănăstirilor, ear' congresul bisericesc sârb a fost îndrumat să caute a ajunge la învoială și în obiectul acesta. (Bezüglich jenes Antheiles, welcher, von dem den Diocesen der Karlovitzer Metropolit in Ungarn, Croation Slavonien, mit Imbegriff der Militärgrenze gemeinsamen Vermögen den aus dem Verbands dieser Metropolit ausgeschiedenen rumänischen Sprengeln zu Gute kommen soll, ferner bezüglich der in den Banater Diocesen imitten einer rumänischen Bevölkerung gelagerten Koster haben Seine k. k. Apostolische Majestät mit weiteren Allerhöchsten Entschliessungen vom 24 December 1864. anzuordnen geruht, dass im Nationalcongresse ein Übereinkommen zu vereinbaren getrachtet werden solle.)

(Va urma.)

Scrisoare din Budapesta.

Teamă ridicolă. — Petrecere caracteristică. — Rectorul îngrozit. — Criza dela Egje-temi kör. — Petru Maior.

Lucru deja știut, că în toamnă, în luna Iul Septemvrie, confederațiunea internațională a studenților universitari își va ține al III congres în capitala țării noastre. Faptul, acesta a umplut de bucurie pe mai marit zilei, începând dela cel din urmă jidanaș, ascultător de Universitate, până la Excelența Sa Wiassics. Lucră în ruptul capului să prezinte nobila națiune maghiară ca pe una și atât stăpânitoare; prin petreceri și distracție să cucerească credulitatea neexperților tineri străini cu un cuvânt să scoată pe arenă curiosul stat național maghiar. Bucluc însă! Românii ăștia vor să ne dea de minciună, vor să arate că aici în Ungaria mai este un popor de însemnătate politică, care nu voiește cu una cu două să ne recunoască supremația nobilă noastră rasă! Așa s'au pomenit într-o bună dimineață cu durere de cap bunii noștri stăpâni și apoi dă alarmă că noi Românii, studenții de aici, ne-am fi și pus în legătură cu cei din București și dela celelalte universități din străinătate, că ne vom prezenta cu toții și vom oferi lupta tinerimii jidano-maghiare, auzi impertinență, tocmal în țeară și capitala lor. Acesta — zic jurnalele lor — ar însemna a te defaima la tine acasă; deci să fim cu luare aminte să nu pățim vre-o rușine ca asta.

Ce e de făcut dar? Să amenințăm cu eliminarea, să strivim șerpele până nu e târziu. Și în această dorință s'au apucat de lucru. Ce-au făcut vom vedea mai jos.

Dar cât de ridicolă e teama aceasta! Paza că vezi pe omul vinovat, ce crede că toată umbra îl urmărește! Halucinașii! Tinerimea e cu mult mai comodă decât să-și mai facă de lucru! S'ar hurui cerul de-ar lua vre-o inițiativă. Al noștri n'au hotărât nici că-i albă, nici că-i neagră la noi e tot roșu și verde când de ghindă, când de dubă.

Păcatele noastre, era să spun un neadevăr, că nu facem nimica. Facem și noi câte ceva, n'am mai fi făcând mai bine nimica. Ne-am apucat să împărțim lăna caprii! Că noi suntem pela „Petru Maior“ facem petreceri românești, tocmal în capitala țării. Aceasta e o virtute și un mijloc de a te ridica la valoare. Să auzi și să nu crezi, ori să auzi și să te crucești. Am făcut o petrecere cu mare concert și după concert ne-am dat la voia cea bună. Și doamne ce mai veselie! Vorba românească pare ca intrase în pământ. Nu ești rumunyeske, beszéljünk tehát magyarul și al noștri o dau pe româneasca de capitală — ca niște academicianți. — Apropos! Încă ceva! Ne-am apucat de arde... ah pardon de es-dăs! I'am sdrobit cu multă voie și veselie, de astădată însă, onoare nouă, fără pinteni!

Așa că n'am greșit, când am zis, că teama stăpânilor zilei e curată halucinare. Nu zău, — noi în naivitatea noastră ne

vom apuca și în Septemvrie, la congres, de es-dăs. Vreme mai avem destulă de gândit că ce e de făcut? Să mergem la congres cu arma ori cu pinteai? Să nu fie cu supărare, tot ce zic eu: nici una, nici alta, mai bine să ne dăcem pe la cules de vii, să prea mărim pe tata Noe.

Actualul rector Thomas de Vécsey s'a distins în ceea ce privește măsurile sale disciplinare. I-a pus la respect pe jidani ca și pe maghiari. Pe descrocașii, cari se prezentă la examene cu revolvere, i-a eliminat, pe cei ce se băteau în săbil i a anatemizat mai rău ca papa, ear pe cei ce pe la Crăciun umblau prin zengerașii și demonștrau în contra cântecelor nemțești i a înfruntat amar!

Ei bine, cum să nu amenințe pe trădătorii de „român ajkusk“, ca nu cum va să păcătuiască în contra demnității și integrității statului național maghiar alindă se la românii din alte părți, căci din contră vor fi eliminați. No, că l tare minunată și asta măsură de precauțiune a Ilustratului Sale! Cu astfel de mijloace vor să salveze patria. Oare n'ar fi potrivit să se comunice amenințarea rectorului studenților străini? Dar cine! Eu pun ramaș că al noștri nici nu vor fi știind încă cu toții de existența ei.

Aceiași studenți jidano-maghiari, cari se pregătesc de așa lucruri mari, nu-s în stare să-și administreze și conducă treburile lor interne. Eri la amez după ce au făcut festanie la Egje-temi kör, și i au zis un „Viszentlétásra“ i au pecatuit ușile și l'au declarat în starea de faliment material, dar pare-ni să se moral. Causa? administrația exemplară și controla severă și conștiințioasă!!! Suntem tare curioși să vedem se va mai eși din comedia asta?

La societatea noastră „Petru Maior“ însă totul merge în ordine. Cu deosebire starea cassei, averea societății crește într'un mod îmbucurător. În anul acesta, e drept, avem și noi un mic krak cu edarea almanachului, care a costat cam mult societatea și până acum nu s'a vândut decât numai un exemplar. Causa o aflăm noi în împrejurarea că unii membrii (nu-s mulți, e numai unul) a urgentat edarea de... să nu-l rămână produsele literare... cate.

Un cuvânt și lunga-mi epistolă se va termina. A, cam răsofai câte ceva în public despre disidențele dintre tinerimea noastră de aici. Cei cari acum sunt a lucra și au lucrat ani de arândul la societate, sunt așa numiți „sărântoci“ ori cum li se mai zice „anarhiști“, pentru că n'au lăsat pe domnișori să ia conducerea societății cu mâna. Tot cu aceea au amenințat, că „sărântoci“ nu pot aranja petreceri și astfel materialmente societatea va perde. Adevărat zău! Au aranjat domnișorii petreceri și încă cu es-dăs! Ce frumos ar fi fost dacă dășii ajungeau la societate n'ar fi dat aceasta petrecere la contul societății, n'ar fi sdrobit „es-dăsul“ în cinstea acestora! Frumos, căci situația materială s'ar fi în-

bunătățit cu vre-o 200 de fl. Așa a rămas „Petru Maior“ de pagubă. „Sărântoci“ cel puțin dacă n'au câștigat banii, așa se vede, nu sunt aplicați a-l vinde pentru 200 de arginți!!!

Censor.

Plagiatură — gheșeft.

(Urmare și fine).

Dar apoi unde rămân expresiunile stereotipice ca „fericire vremelnică și vecinică“, modul de gândire și acțiune“ ș. a. cu cari asasinază gustul de cetire!

Abstrăgând dela erorile, din cari am arătat mai sus, și cari îl presintă pe dl Hamsea în adevărata originalitate de literat și profesor, mai adaugă tot bunul ce a cuprins dl Hamsea în manuscrisul „său“ e împrumutat, și că peste prelegerile d-lui Hamsea titlul de paternitate i-se cuvine în partea cea mai mare eruditului barbat, părintelui profesor Euseviu Popovici, ale caruia prelegeri dl H. le-a plagiat cu 7 (șapte) ani înainte de a fi fost ele publicate de cel ce a muncit pentru ele aproape atâta cât este de ajuns pentru o viață de om.

Așa scriu istorie savanții noștri. Treiască deci autorul manualului „corespunzător pentru studiul istoriei bisericești“!

Ei, dar n'am cetit încă întreg poemelnicul meritelor încopciate cu acest debut. Tragi-comediile încă și-au desnodământul și, poate, nu va fi lipsit de interes.

Dl Hamsea lasă deschisă chestia editurii prelegerilor sale (!)

Nu ni-s'o lua poate în nume rău de tot, dacă și noi, aști profani, vom cerca să străbatem cu mintea noastră în acest mister.

N'o să fac însă filosofie speculativă, (deși, poate, misterul e de natură de speculație), ci să iau în privire nexul logic al lucrurilor.

Dl H. începe prefața prelegerilor „sale“ astfel: „Lipsindu-ne un manual coresponzător pentru studiul istoriei bisericești, am publicat în „Biserica și Școala“ prelegerile ținute de mine la institutul nostru teologic“. Să-i credem că ni-a lipsit manualul coresponzător, pentru ca să-l putem întreba: De ce dară și-a reproduc prelegerile într'un număr dispărent de mic de exemplare în raport cu numărul chiar și al elevilor dela institutul teologic din Arad? S'au doară n'a fost simțită lipsa precum la Arad așa

și la celelalte institute teologice, l'a Sibiiu și Caransebeș?

Să luăm acum în vedere alternativa următoare:

De nu s'a simțit la Caransebeș și Sibiiu aceasta lipsă de manual, semnul e că acolo aveau manuale cel puțin pe atâta, dacă nu și mai coresponzătoare decât al d-lui H. Deci le putea și dl H. întrebuița pe acestea.

Ori, de nu existau manuale coresponzătoare, dl H. trebuia să nu pună monopol până și pe știința străină.

Atunci apoi nu cădea în o așa strastică contradicție.

Ei, dar chiar astă contradicție a d-lui Hamsea, restringerea prelegerilor „sale“ numai la institutul din Arad — scoate la iveală cât de mult curaj are tatăl să se prezinte în lume cu fetul său; — și tot această contradicție aruncă apoi și lumină peste deschisa chestie a editurii și resp. valorării descitatelor prelegeri.

Căci, mă rog, la ce mai trebuiau reproducute prelegerile din „Bis. și Șc.“ și în manuscris separat, când elevii institutului teol. din Arad se mulțumeau la început să-și cumpere număr de număr de foie de câte 5 cr.?

De ce? D'apoi: păcatul păcate naște! Cei cinci crucerași de număr treceau în mâna administratorului tipografiei diecesane, dacă nu se topiau în alt topitor, — până ce o coală de hârtie de scris, tipărită pe câte o jumătate de pagină cu sterpeliturile și insanitațiile din „Bis. și Școala“ făcea 10, adică zece crucerași la preț. Apoi suma încasată în atelierul tipografiei diecesane, să zicem fără exagerare cam 265 fl., ca preț adică alor vr'o 50 exemplare numai de câte 53 coale, *) nu știu de figurează, ori ba, sub care poziție și sub ce titlu în percepțiunile tipografiei diecesane?

Fără îndoială însă că în caz contrar, pe lângă literatură de contrabandă, Prea Cuv. Sa A. Hamsea rămâne un gheșeftar cu truda altuia.

Sac, și cenușa pe cap, Cuvioase! Păcatele trebuiesc espiate. Și să nu uiți: cea mai deamăna rehabilitare a

*) Mai are dl Hamsea, tot ca reproducere din „Bis. și Școala“, așa ca un fel de introducere la istoria bis. universală, încă 7 coale. — Tot așa: istoria bisericii române, în estensiune de peste 17 coale, pe carea o dă ca continuare a perioadei V-a istoriei bisericești universale, ceea ce rezultă din numerisarea paginilor tractatului de Ist. bis. rom. Asta — pentru a nu-l detrage din meritul literar o spun.

Dar, oare, din întreaga întreprindere cât profit a avut tipografia diecesană?

CLEOPATRA.

ROMAN

de

HAGGARD RIDER.

Traducere de Hero.

— Dacă mai există comoara aceea, zisei cătră Cleopatra, — în starea în care se afla pe vremea străbunului meu, care asemenea a fost preotul acestei piramide: atunci se află adănc, în sinul grămezi de petre, și numai cu mare socoteală, cu primejdie și cu turbante sufletești se poate ajunge la ea. Ești hotărâtă Cleopatra, să te cobori în adăncime, căci tu însăși trebuie să te cobori după comoară și să hotărăști dacă o poți lua sau nu?

— Nu te-ai putea duce după ea tu, Harmachis, și eu să stau cu eunuchul? Într-o Cleopatra, căci începuse s'o părăsească curagiul.

— Nu, oh Cleopatra, nici de dragul tău și nici pentru binele Egiptului nu pot face acest lucru, căci dintre toate păcatele acesta ar fi cel mai mare. Mie însă, ca unul care știu secretul acestei comoari, imi este permis, ca la dorința domnitorului Chemului să-i arăt locul, unde este ascunsă comoara, și cu o cale să-i arăt și scrisoarea care-l face atent.

Dacă însă Faraonul, văzând, și cetind scrisoarea, va fi de părere că necesitatea Chemului e atât de mare și urgentă, încât

prin drepturi legale poate sta față în față cu afurisenia mortului și poate lua cu sine comoara: atunci e bine, căci greutatea faptului îngrozitor îl apăsă numai pe el.

— Trei domnitori — așa zice cronica pe care am cetit-o — au îndrăsnit în modul acesta să se coboare în adăncul piramidei, când țara era în lipsă. Aceștia au fost: zeita Ha-Ta-Su, această minune vie a zeilor; pe urmă sora ei Men Reper Ra (marea Thotmes), și zeusul Mi Amon (al Il-lea Ramses). Dar dintre cei trei domnitori, nici unul n'a îndrăsnit să se atingă de comoară, când au cetit inscripția, căci deși lipsa era mare, tot nu era atât de mare încât să sfințească faptul îndrăsnit. Temându-se că-i va ajunge blăstemul s'au depărtat de sici îndurerăși.

— Doresc cel puțin, să mă conving cu propriul meu ochi, zise ea.

— Bine, răspunsei.

Într'un loc anumit, eunuchul și cu mine adunarăm o grămadă de pietre și le pusem una peste alta cam la înălțimea unui om și jumătate, și urcându-mă în vârful acestei grămezi căutai semnul secret, care nu e mai mare ca frunza unui pom. Cu puțină osteneală — căci timpul și frecarea nesipului torcește chiar și piatra de Ethiopia — totuși îl aflai.

După-ce l'afiai, îl apăsați în mod anumit și cu toată forța mea fizică. Piatra, și după ani nenumerăți, începu să se lăvrătească și lăsa să se vadă o deschizătură mică, prin care abea putea să intre un om. Pe când se întorcea, sbură din deschizătură

un liliac colosal, cum n'am mai văzut, căci avea mărimea unui vultur, sbură câte-va secunde de-asupra capului Cleopatrei, pe urmă în aber cercul se urecă tot mai sus, până când dispăru dinaintea ochilor noștri în lumina lunei.

Cleopatra scoase un țipet de groază, ear eunuchul, care văzu acest lucru, căzu jos de spaimă, crezând că acest liliac e spirital, care păzește piramidele. Și eu tremuram de groază, dar nu zisei nimic. Căci și acum cred, că acel liliac a fost spiritul lui Menka-Ra, care sbură din lăcașul lui sfânt să ne avertiseze.

Așteptai un timp să iasă aerul închis și stricat din deschizătură. Pe urmă luai lămpile, le aprinseși și le așezai pe toate trei în deschizătură. Pe urmă luai la oparte pe eunuchul credincios și-l făcuși să jure, pe suflutele vii ale zeilor cari dorm în A-buthis, că nu va spune aici odată nimăruți cele ce va vedea el aici.

Eunuchul se jură tremurând de groază. Și într-adevăr nici n'a tradat nimăruți secretul.

După aceasta intrai în deschizătură, luai cu mine o frânghie făcută ghem, pe care o legași de mijloc și îi făcuși semn Cleopatrei să vină după mine. Ea legându-și poalele rochiei, mă urmă în deschizătură, și în fine sta și ea lângă mine în coridorul, care era podit cu table de granit. După ea veni eunuchul și se opri și el lângă noi.

Acum examinai bine descrierea coridorului, pe care o lusesi cu mine: și care pentru cei neintroduși în chestia era copiat

cu semne necunoscute, din scrierile vechi, cari datau din patruzeci și patru de generații și le moștenisem dela antecesorii mei, dela precții piramidei Har; plecai înainte în coridorul întunecat, care conduce în adăncimea mută a mormântului.

Conduși de lumina slabă a lămpilor, înaintam încet pe panta precipitată, gășind în aerul ferbinte, greu și închis. Eșirăm curând din partea externă a piramidei și ajunserăm în coridorul tăiat în stâncă naturală.

La 20—30 de pași coridorul era foarte precipitat. Pe urmă devenea mai domol și nu peste mult ajunserăm într-o celulă albă dar era atât de scundă încât eu ca bărbat de statură înaltă, abea puteam sta în picioare. Lungimea era de patru și lățimea de 3 pași, ear pereții erau acoperiți cu sculpturi.

Cleopatra căzu de oboasă pe pardoseala de peatră și se odihni un moment, deoarece-ce căldura și întunerecul o istoviseră.

— Ridică-te, îi zisei. — Nu putem sta aici, că leșinăm.

Cleopatra se ridică, și prinzându-ne de mână, trecurăm prin celulă, stănd față în față cu o ușă colosală de granit, care se putea împinge în sus și în jos și era așezată în adăncitura tăiată în pereții stâncii. Examinai din nou descrierea, apăsați cu piciorul o anumită piatră și așteptai. Deodată, nu știu în ce chip bucată mare de peatră începu să se ridice încet în adăncitura de stâncă.

(Va urma).

reșitul, dacă o cearcă, este îndreptarea lui.

In cazul Cuvioșiei Tale, singura reabilitare și adevărată va fi: să ne rați că ești capabil de muncă serioasă.

In retragere la sf. Mănăstire, departe de lume și mai aproape de Dumnezeu, vei isbuti cu manualul corespunzător pentru studiul istoriei bisericești.

Cel puțin ne măgulim cu speranța, căci te știu încă tare și voinic.

Titlul și îndreptățirea la atare muncă și mai ales după o carieră de un pătrar de veac la catedră la institutul teologic, le ai, — datorita — și mai mare.

Mat am cunoștință despre o plagiată tot după venerabilul Euseviu Popovici.

E vorba anume despre un curs de patologic, publicat tot în „Bis. și Școala”, după notițe stenografice.

Ian' ghiciți de cine? he—he—he! De-o cam-dată atâta!

DIN ROMÂNIA.

Procesul desordinelor. Joi a venit înaintea tribunalului corecțional secția 3 procesul autorilor desordinelor meseriașilor.

Tribunalul era presidat de către dl. Paraschivescu, asistat de către d-nii judecătorii Schina și Budișteanu.

Fotoliul ministerului public era ocupat de către dl. procuror Stălineanu.

Inculpații sunt în număr de 51.

După ascultarea martorilor se da cuvântul acuzatorului public care face istoricul desordinelor meseriașilor, arată educațiunea greșită care s'a făcut meseriașilor la sala constructorilor prin discursurile nechibzuite ale unor oratori fără și ațîțările necentenite la demonstrațiunile.

Grație instigațiilor unor agenți provocatori și a discursurilor incendiare dela intruniri meseriași au pornit la Cameră în frunte cu Toma Georgescu, Stănescu și alții și cu toate somațiunile făcute de agenții forței publice, meseriași, indemnati de Toma Georgescu și cei alții acușați, au năpădit asupra agenților, au rupt gardurile, au demontat pavagiul și cu pietre și ciomege au atacat pe agenții forței publice.

Dl. procuror arată numărul considerabil de gardiști și jandarmi răniți de pietre și ciomege.

Terminând cere tribunalului aplicarea unei pedepse severe care să serve de exemplu tuturor acelor care cred că prin violențe și amenințări pot impune parlamentului și autorităților cerințele lor absurde.

După acușatiune se da cuvântul apărării reprezentată prin mai mulți avocați, membrii ai clubului conservator.

D-nii: I. Brătescu și Mircea G. Petrescu, D. Șoimescu, G. Florian, etc. au încercat să scuze desordinea întâmplată prin provocările agenților pretinzând că nu acușatii sunt cei cari ar fi atacat pe agenții poliției; că din potrivă Toma Georgescu, Stănescu și cei alții au căutat să împiedice pe meseriași dela atac în contra agenților și că cei cari au atacat pe agenți cu pietre și ciomege nu erau meseriași.

La orele 6 și un sfert Tribunalul intră în deliberare, iar la orele 7 și 10 pronunță următoarea sentință:

Condamnă la 4 luni închisoare pe următorii inculpați: Toma Georgescu, Vasile Iordănescu, G. Roman și Georgescu Constantin.

La 3 luni închisoare pe: George Ghiță, George Mihail, D. tru Voicu, George P. Iuditu, Nae Georgescu, G. Cărăbuși, Ion Ionescu, Niță Vasilescu, Ștefan Negoescu, C-tin Ruse, Andrei Ionescu, Florea

Archimandrescu, Manolescu C-tin, G. Florescu, Florea Stoinescu, Constantin Alexandru, Corbu G. C-tin, Ionescu Sirea, Crăgan Pietraru, Costache Petrichescu, Nicolae Flore, N. Drăgaicu, Mihalache Georgescu, Ion Mănculescu, Dumitru Ionescu, Alexandru Petrescu, V. Niculescu, Gh. Angheliescu, Ruse Ionescu, Costache Măslina, Iordan Rădulescu-Calărășu, Ștefan Iliescu, Vasile Teodorescu Bulamac, Ilie Petre zis Bot gros, Vasile G. Nătășescu, F. N. Georgescu.

Condamnații au fost scoși sub o escortă de geandarmi pedestri, suiți în gease dube și transportați apoi la Vacărești.

Delarey și Methuen.

S'a întâmplat ceea ce mai ales în Londra, n'au prea cutezat să credă: Delarey a eliberat pe prisonerul Methuen care era ranit. Depeșa lui Kitchener care a adus această știre a produs mare bucurie în capitala Angliei. Ziarele prea mărește marimozitatea și cavalierismul lui Delarey și un ziar recomanda ca englezii să învețe îndurarea dela Buri.

Mai mult a surprins pe Engiezi faptul că Delarey a redat libertatea lui Methuen fără nici o condițiune, până când se aștepta ca comandanții bur să pretindă în schimb pe Kronje sau pe Cruitzinger. Delarey luă n'a cerut nimic.

Ca va fi oare recunoscător guvernului engles pentru acest marimos fapt, nu se șue. Ministrul de război Boodrick a declarat Vineri în Casa comunelor sistarea procesului întental în contra comandantului bur Cruitzinger. Pe Cruitzinger acesu, care a ajuns ranit în prisoare engleză, îl aștepta sentința de moarte fiindcă și cenzurii era din țeara Capitul. Din declarația lui Boodrick, în Londra deduc mulți, că guvernul englez voind să revanșeze procedura umana alui Delarey, va grația și va lăsa liber pe Cruitzinger.

Fie ori și cum, e sigur că Delarey cu acesta a secerat și o victorie morală asupra englezilor, care nu rămâne fără efect. Lordul Roberts, fostul comandant suprem al oștilor din America-Sudică, s'a exprimat despre Delarey Vineri în Casa de sus cu cuvinte foarte călduroase, din cari se putea vedea o mare stima și oare care simpatie, pentru comandantul bur, care prin acest mal nou fapt și-a câștigat mare onorare încă și înaintea inamicilor sei.

Eată telegramele privitoare la această afacere:

Londra, 14 Martie. Eliberarea lui Methuen a produs foarte adânc și bură impresie. Foile nu știu destul preamări cavalierismul lui Delarey „Daily Telegraph” se exprima astfel: „Am crezut că burii vor să rețină pe Methuen ca ostatic, Delarey însă a purces cu o mare moderațiune și complexanță și judecă foarte corect nașunea cu care are de-a face.”

Ziarul „Daily News” provoacă pe englez să învețe îndurare dela burii. „Standard” spererează că englezii însfirișit tot se vor înțelege cu oamenii de salubrități lui Delarey și Borda. „Daily Mail” propune ca englezii pentru Methuen să elibereze pe Kronje sau un alt general bur distinct.

Ziarele anunță din Hembrova cu data de 12 Martie: Trupele engleze ear au arangiat Duminecă mare goană. Linile engleze s'au întins dela Frankfurt până la Lindley, așa ca aripa dreaptă era la Frankfurt, stînga la Lindky. Cinci diviziuni au înaintat spre vest rana în direcția Wohehoekului. Doi ofițeri cu o trupă de călărești au mers înaintea celorlalte trupe și au spionat valea Renosterului. Cu aceasta ocaziune au prins 5 burii cari erau ascunși prin pesteri. Grosul trupă de burii însă i-a succes scăparea pela Menek, Burii ear au mînat o curdă de vite infuriate către casa de pază a liniei Heibronn Wolvehoeck și în parică astfel produsă au scăpat aproape toți. Engleii au prins cu totul 50 burii.

Londra, 15 Martie. Vestita proclamație a lordului Kitchener în care acesta aduce la cunoștință că rezistența curescușă a burilor s'a sfîrșit, acum când Burii la două luni după aceasta proclamație au prins un general englez și au învins cu ușurință 1200 englezi, — stă înaintea noastră în întregul însemnătate. S'a nimicit și speranța celor care au crezut că Kitchener în Iulie s'a reîntorce în Anglia, ear sarcina sa face regulă o lasă poliției. — „Pall Mall Gazette” și în numărul de Vineri își exprimă opiniunea, că aceasta e fundamental deșmințită. Oamenii bine orientați cari s'au

întors din America sudică în Anglia, în timpul din urmă au declarat unanim că războiul poate ținea încă vre-o câțiva ani și că poate deveni o instituțiune întocmai așa de stabilă ca și războiul stabil al Olandezilor în Atjeh. Cei mai mult: reporterul ziarului „Liverpool Post” zice că Burii Capitulului fac bun tîrg din războiu: căștigurile la bănci nu au fost încă nici odată așa bune ca și acum, n'au vîndut nici când atîțaș boi, capre și oi ca și acum și tocmai de aceea s'a feresc tare de a o omori găina care le aduce ouă de aur.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 17 Martie n. 1902.

Conversiunea. Pertractările ministrului de finanțe ungar referitoare la convertirea unor datorii de stat, se vede, că au dus la rezultat, deoarece-proiectul de lege despre conversiune va fi prezentat camerei probabil în săptămîna viitoare.

Ministrul Lukács voște ca desbaterea proiectului din partea comisiei financiare să se termine încă înainte de sărbători, ca astfel după Paști să poată fi adus în planul camerei.

Plagiatura. Facem amendă onorabilă: vestim anume că „Egyetértés”, contrar presupunerilor și așteptărilor noastre, a luat notă de plagiatura Prea Cuviosului August Hamsea. Cum însă? Așa că revine ear la acuze pe cari „riporterul” s'eu la vremea sa le plasase în „Tribuna” și știuca din Timișoara. Se vede că vrea să mîngăie pe fericitul locuitor de scaun.

Vorba e că despre amicii noștri de cari aminteste ziarul maghiar în veștile-veilor nu se va putea dovedi că au plagiat măcar două rînduri, pe când plagiatura P. Cuvioșiei Sale archimandritului Hamsea este atât de evidentă, așternerea pe cele două coloane atât de zdrobitoare, încât până și stimabilul avocat Dr. St. C. Pop, ori cât de bun amic și protector al P. Cuviosului, nu o să poată zice că am făcut personalități, ei l'am dovedit foarte obiectiv și precis că arădritul — plagiator!

Sar „Egyetértés” mai scrie că P. S. Sa Episcopul Goldiș ar fi foarte supărat pe noi pentru-că nu lăsam că locuitorul de scaun să treacă drept mare învățat, ei scormonim asemenea lucruri supărătoare... Să ne dea voie „Egyetértés” să spunem, că părerea aceasta este numai a — „riporterului” s'eu!

In interesul adevărului declarăm că autorul corespondențelor apărute în ziarul nostru privitoare la afacerea studențească din Budapesta nu este dl. Virgil Molisil.

„Egyetértés”, cea cu „riporterul” românii a căror grabă de a informa a surprins și pe frunzi dela „Tribuna”, în numărul de ieri și în aierul că știe până și cine e scris corespondența buapostană apărută în numărul nostru de Sămbătă. Se înțelege că „riporterul” român din Budapesta n'a putut afla aceasta, ci se laudă numai ori cel mult insinuează și denunță ca un păcătos ce este!

Studentii din București se vor intruni la începutul săptămînei viitoare în marea sală a Universității într'o intrunire generală, pentru a se înțelege asupra dispozițiilor ce trebuiesc luate în vederea primirii studenților greci ce și-au propus a întoarce visita făcută lor de studenții români, vizită care va avea loc la 10 Mai viitor.

Expoziție. Vineri la orele 11 a. m. a avut loc deschiderea expoziției celor 12 pictori la Atheneu, sub patronajul A. S. R. Principesei Maria.

La această solemnitate au asistat M. S. Regina, și A. S. Regală principesa Maria.

Asemenea au asistat d-na Zoe Sturdza, d-nii I. I. C. Brătianu ministrul lucrărilor publice și C. Stoicescu, ministrul de justiție precum și un număr public din elita societății Bucureștene, din partea ministeru-

lui cultelor și instrucțiunii publice a asistat dl. G. Adamescu, secretarul general al aceluia minister.

Intărire. Domnul Romulus Jarchescu, candidat de preoție, intrunind majoritatea absolută a voturilor la alegerea de preot din Peștere, a fost aprobat și din partea Venerabilului Consistor diocesan din Caransebeș. Il felicităm călduros.

Marele incendiu din Roman. Roman 14 Martie. — Partea fabricii de zahăr, rafinăria, s'a aprins aseară dela focul care era într'o sobă.

Cauza pentru care nu s'a localizat imediat este că apa a fost înghețată în pompe și sacale.

S'au luat măsuri pentru salvarea depozitului de zahăr ce se găsește în mare cantitate.

Ambele regimente de artilerie dau tot concursul la localizarea focului.

Roman 14 Martie. — Focul dela fabrica de zahăr s'a localizat la partea rafinării și pompierii și armata apără corpul fabricii mari.

Orele 10 jum dimineșta. — Focul s'a localizat, mîrgininduse în arderea completă a rafinării și a două și jumătate milioane kilograme zahăr rafinat și brut.

Choleră. Direcțiunea serviciului sanitar a fost înștiințată de către legațiunea română din Constantinopol că la Medina s'au semnalat 342 casuri de boală, la Meca 54 și 1 la Dijedab.

Din totalul casurilor au fost 158 mortale la Medina, 13 la Meca și 1 la Dijedab.

POSTA ADMINISTRAȚIEI.

Abonent Nr. 1656 Oravița. Sunteți în restanță pe Ian. — Martie cu cor. 6. Suma de cor. 2 trimisă în 25 Dec., a fost pentru luna Decembrie, a. tr.

Abonent Nr. 1468 — Abonamentul este achitat paca 1 Aprilie st. n.

ULTIME ȘTIRI.

Londra, 16 Martie. După depeșa trimisă din Chartered Company, oraș în Cspland, Cecil Rhodes a petrecut foarte neliniștit noaptea din urmă. Sămbătă nainte de amiază medicii au declarat că starea lui Rhodes e foarte gravă din cauza slăbiei inimii.

Londra, 15 Martie. După-cum anunță ministrul de războiu, Methuen are mari dureri în urmarea rănii cauzată de glonțul-Martini care i-a intrat în piciorul drept. Rana lui Methuen e foarte periculoasă. Starea colonului Tornsend încă e foarte gravă. Colonelul e rănit la umăr.

Red. respons. Ioan Russu Șirianu. Editor Aurel Popovici Barcianu.

Insertiuni și reclame.

Hotel „VAS”
cafenea, restaurant și berărie.

Locul de întâlnire al inteligenței române din loc și din provincie, unde se găsesc cu prețul cel mai avantajos mîncări de casă, vin excelent și bere Dreher. Un prînz de 3 pelse 1 coroană.

Oaspeților dela hotel le stă la dispoziție, pentru ori-ce tren care sosește sau pleacă, omnibus sau trăsură.

Prețul camerelor este, dela 1 cor. 60 fl. în sus.

Curățenie exemplară, pe lângă asigurarea unui serviciu ireproșabil.

Roagă prețiosul sprigin.

685 18— Cu deosebită stimă

Veduva Duffner Jozsef.

